

35
FATIR / STVORITELJ
OBJAVLJENA U MEKI, IMA 45 AJETA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكِةَ رُسُلًا أُولَى
أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلثَ وَرُبَاعٍ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿١﴾

***U ime Allaha Svemilosnog, Milostivog!
Hvaljen neka je Allah, Stvoritelj nebesa i
Zemlje, Koji meleke sa po dva, tri i četiri krila
čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje
što hoće, On, uistinu, sve može.*** /1/

Riječi Uzvišenog: ***Hvaljen neka je Allah, Stvoritelj nebesa i Zemlje.***" Tj. Onaj Koji ih je stvorio iz ničega. ***Koji čini meleke izaslanicima***", tj. između Njega i njegovih poslanika, ***"sa krillima"***, tj. kojima lete da bi brzo dostavili ono što im je naređeno,

"sa po dva, tri i četiri", tj. neki od njih imaju dva krila, neki tri, neki četiri, a neki više krila, kao što stoji u hadisu (578) da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio Džibrila, a.s., u noć Isra'a, a imao je 600 krila, između svaka dva, raspon kao između istoka izapada.

"On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može." Es-Sudijj veli: "Dodaje krila i stvara ih koliko hoće."

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا
مُرْسَلٍ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

Milost koju Allah podari ljudima - niko ne može uskratiti, a ono što On uskrati - niko ne može, poslije Njega, dati; On je Silan i Mudar./2/

Uzvišeni izvještava da ono što On hoće biva, a da ono što On neće ne biva i da nema onoga ko će uskratiti ono što On da, niti dati ono što On uskrati. Imam Ahmed prenosi od Verrada, oslobođenog roba El-Mugire ibn Šu'be da rekao je: (579) "Muavija je

pisao El-Mugire ibn Šu'bi: 'Napiši mi šta si čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,' El-Mugire me pozvao, pa sam mu napisao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da veli završavajući namaz: 'Nema boga osim Allaha Jedinoga, nema Mu sudruga. Njemu pripada vlast i hvala, On sve može. Bože, nema toga ko će uskratiti ono što Ti daš, niti dati ono što Ti uskratiš. Ništa ne pomaže da čovjek izbjegne Tvoju kaznu.' Čuo sam ga i da zabranjuje rekla-kazala, zapitkivanje, i rasipanje imetka, zakopavanje žive ženske djece, nepokornost majkama, uskraćivanje pa davanje, ucjenjivanje." Navode ga obojica, i Buharija i Muslim, a imam Malik, neka mu se Allah smiluje veli: "Ebu-Hurejre bi, kada bi padala kiša, rekao: "Kiša nam je pala zbog zvijezde bereketa ovog ajeta", pa je proučio slijedeće:

"Milost koju Allah podari ljudima - niko ne može uskratiti, a ono što On uskrati - niko ne može, poslije Njega, dati; On je Silan i Mudar."

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا
نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾ وَإِنْ يَكْفُرُوا بِكَ
فَكذبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن
وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَلَا تُغْرِبْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغْرِبْكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٥﴾
إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حُرْبَةً بَيْنَ يَدَيْكُمْ فَكُونُوا
مِنَاصِحًا السَّعِيرُ ﴿٦﴾

O ljudi, sjetite se milosti kojom vas Allah obasipa. Postoji li, osim Allaha, ikakav drugi stvoritelj koji vas sa neba i iz zemlje opskrbljuje? Osim Njega nema drugog boga, pa kuda se onda odmećete?! /3/ Ako te oni u laž utjeruju - pa i prije tebe su poslanike u laž utjerivali; a Allahu će se sve vratiti. /4/ O ljudi, Allahova prijetnja je, zaista, istinita, pa neka vas nikako život na ovom svijetu ne zaslijepi i neka vas šejtan u Allaha ne pokoleba. /5/ Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte! On poziva pristaše svoje da budu stanovnici u Vatri./6/

Uzvišeni upozorava Svoje robove i upućuje ih kako da izvedu dokaze o tome da Njemu Jedinom trebaju robovati i o tome da jedino On stvara i opskrbu daje, pa stoga jedino Njemu treba robovati i ne smatrati Mu ravnim kipove, niti bilo šta drugo. Stoga Uzvišeni veli:

"**Pa kuda se onda odmećete?!**", tj. kako Me možete smatrati lažnim nakon ovog dokaza i jasnoće argumenata i obožavati kipove.

Uzvišeni veli: "**Ako te oni u laž utjeruju**", o Muhammede, i suprostavljaju se tevhidu sa kojim si došao, ugledaj se u prethodne poslanike. I njih su u laž utjerivali njihovi narodi, uprkos jasnim dokazima sa kojima su došli.

"**A Allahu će se sve vratiti**", On će ih nagraditi ili kazniti po zasluži. Potom Uzvišeni veli:

"**O, ljudi, Allahova prijetnja je, zaista, istinita. Pa neka vas nikako život na ovom svijetu ne zaslijepi**", tj. nemojte biti zavarani prolaznim ljepotama dunjaluka "**I neka vas šejtan u Allaha ne pokoleba**", tj. neka vas šejtan ne zavede sa svojom ohološću i neka vas ne odvraća od slijedenja Božijih poslanika i vjerovanja u Njegove riječi. "El-Garur" je šejtan. Potom Uzvišeni objašnjava iblisovo neprijateljstvo prema sinu Ademovom, pa veli:

"**Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte**", tj. vi budite njegovi još žešći neprijatelji, suprotstavite mu se i utjerajte ga u laž u vezi sa onim čime vas zavodi.

"**On poziva pristaše svoje da budu stanovnici u Vatri**". on nastoji da vas zavede kako biste sa njim ušli u džehenemsku Vatru. Molimo Uzvišenog da nas učini šejtanovim neprijateljima i da nas Obdari slijedenjem Njegove Knjige i Sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s., On sve čuje i odaziva se molbi.

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ
سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

Onima koji ne vjeruju, pripada patnja teška, a onima koji vjeruju i dobra djela čine, pripada oprost i nagrada velika. /7/ Kako mogu biti isti onaj kome su njegova ružna djela prikazana lijepim, a i on ih smatra lijepim... Allah u zabludu stavlja onoga koga hoće, a na Pravi put upućuje koga hoće, pa ne izgaraj od žalosti za njima; Allah, doista, dobro zna sve što oni rade. /8/

Nakon što Uzvišeni spominje da će Iblisovi sljedbenici završiti u paklenoj Vatri, spominje da će nevjernici imati žestoku kaznu zbog pokornosti šejtanu i nepokornosti Svemilosnom, a da svima koji vjeruju u Allaha i Njegovog Poslanika

i "koji dobra djela čine pripada oprost" njihovih grijeha "i nagrada velika" za njihova dobra djela. Potom Uzvišeni veli: Kako mogu biti

isti onaj kome su njegov ružna djela prikazana lijepim, a i on ih smatra lijepim...", poput nevjernika koji grješe, a smatraju da dobro čine.

"**Allah u zabludu stavlja onoga koga hoće, a na Pravi put upućuje koga hoće**", tj. to se zbiva sa Njegovim određenjem.

"**Pa ne izgaraj od žalosti**", tj. ne žali zbog toga, jer je Allah Mudar u Svoje određenju, jer u zabludi ostavlja i upućuje koga hoće i On u tome ima potpuno znanje i neoboriv argument.

Zato kaže: - "**Allah, doista, dobro zna sve što oni rade**", tj. znao je to sve što će oni biti prije nego što je stvorio nebesa i zemlju na 50.000 godina.

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُنِيرُ سَحَابًا فَتَسْقِيهِ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْآخِرَةَ
فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ
وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يُورِثُ
﴿١٠﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا وَمَا
تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِصُ
مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

Allah šalje vjetrove koji pokreću oblake, a Mi ih onda u mrtve predjele upravljamo i njima zemlju oživljavamo, koja je mrtva bila: takvo će biti proživljenje. /9/ Ako neko želi veličinu - pa, u Allaha je sva veličina! K Njemu se dižu lijepe riječi, i dobro djelo On prima. A onima koji imaju hrđave namjere, pripada patnja nesnosna, i njihovo spletkarenje je posao bezuspješni. /10/ Allah vas stvara od zemlje, zatim od kapi sjemena, i najzad vas čini muškarcima i ženama. I nijedna žena ne zanese niti rodi a da On to ne zna. I ničiji život se ne produži niti skрати a da to nije zabilježeno u Knjizi; to je Allahu, uistinu, lahko! /11/

On često upućuje Svoje robove na istinitost proživljenja navodeći kao primjer oživljavanje zemlje nakon njene obamrlosti, kao što čini u poglavlju "El-Hadž", podsjećajući Svoje robove da iz toga izvuku pouku, jer zemlja bude obamrla i beživotna, bez bilja, a kada nad nju pošalje oblake s kišom i kad je spusti na zemlju,

"ona ustrepće i uzbuja, i iz nje iznikne svakovrsno bilje prekrasno". (32:5) Tako je i sa tijelima. Kada Allah htjedne da ih proživi, poslat će ispod Arša kišu koja će obuhvatiti cijelu Zemlju i iz

grobova će izrasti tijela kao što izraste sjemenka iz zemlje. Stoga u vjerodostojnom hadisu stoji: (580) "Cijelo tijelo sina Ademovog će istruhniti osim repnjače, od nje je stvoren i od nje će biti sastavljen." Stoga Uzvišeni veli: **"Takvo će biti proživljenje."** U poglavlju El-Hadždž je već naveden hadis Ebu-Rezina: (581) "Rekao sam: 'O, Allahov Poslaniče, kako će Allah oživiti mrtve? Koje njegovo stvorenje može poslužiti kao dokaz za to?' Rekao je, s.a.v.s.: 'O, Ebu-Rezine, zar nisi prolazio kroz dolinu koju nastanjuje tvoj narod dok je bila opustjela, a potom si prošao kroz nju, a ona trepti zelenilom?' Rekao sam: 'Jesam'. Rekao je: 'Tako će Allah oživiti mrtve.'"

Riječi Uzvišenog: **"Ako neko želi veličinu - pa, u Allaha je sva veličina"**, tj. ko želi da bude velik i snažan na dunjaluku i ahiretu, neka se drži pokornosti Uzvišenom Allahu i ostvarit će što smjera, jer Uzvišeni Allah posjeduje i dunjaluk i ahiret i sva moć i veličina Njemu pripada, kao što veli Uzvišeni:

"koji prijateljuju s nevjernicima, a ne s vjernicima! Zar kod njih traže snagu, a sva snaga pripada Allahu?" (4:139) Uzvišeni također kaže:

"A snaga je u Allaha i u Poslanika Njegova i u vjernika, ali licemjeri neća da znaju." (63:8) Neka se, stoga, vjernici ojačaju pokornošću Uzvišenom Allahu.

Riječi Uzvišenog: **"K njemu se dižu lijepe riječi"**, tj. spominjanje Allaha, učenje Kur'ana i dova. Ovo veli ne jedan od prethodnika. Riječi Uzvišenog:

"I dobro djelo On prima", Mudžahid veli: "Dobro djelo uzdiže lijepe riječi", a jas El-Kadi veli: "Da nije dobrih djela, ne bi se digle riječi." El-Hasan i Katade vele: "Ne prihvataju se riječi bez djela."

Riječi Uzvišenog: **"A onima koji imaju hrdave namjere"**, to su oni koji se pretvaraju u svojim djelima, tj. nastoje da odaju utisak da su pokorni Allahu, a oni su "mrski" Allahu. U to ulaze mušrici i drugi, prvenstveno mušrici. Stoga Uzvišeni kaže:

"pripada patnja nesnosna, i njihovo spletkarenje je posao bezuspješni", tj. propast će i ništavan biti, ubrzo će se pametnima otkriti njihova lažljivost jer ko god nešto sakrije, Uzvišeni Allah to otkrije na njegovome licu ili u nehotično izgovorenim riječima i Allah ga zaodjene takvim plaštom, ako je to dobro - dobrim, a ako je zlo - zlim. Pretvaranje na kraju nikada nije bilo probitačno i samo je vodilo na stranputicu. Vidovitim vjernicima to ne može promaći, uskoro će se otkriti, a Onome Ko zna sve skriveno, ništa se skriti ne može.

Riječi Uzvišenog: **Allah vas stvara od zemlje, zatim od kapi sjemena"**, tj. vaš otac Adem prvobitno je stvoren od zemlje, a zatim je njegovo potomstvo nastalo od kapi **"i najzad vas čini muškarcima i ženama"**, iz Njegove blagosti i milosti učinio vam je od vaše vrste supruge da se smirite uz njih. **"I nijedna žena ne zanese, niti**

rodi, a da On to ne zna", tj. On to zna i ništa o tome Mu nije skriveno. Naprotiv,

"i nijedan list ne opadne, a da On za nj ne zna; i nema zrna u tminama zemlje, niti ičeg svježeg, niti ičeg suhog, što nije u jasnog Knjizi (6:59)

Riječi Uzvišenog:

"I ničiji život se ne produži, niti skratí, a da to nije zabilježeno u Knjizi." Zamjenica se ovdje odnosi na vrstu a ne na pojedinca, tj. dugovječnost koja je nekome data Njemu je poznata i kod Njega je u Prvobitnoj Knjizi. Od Ibn-Abbasa prenosi se da je o riječima:

"I ničiji život se ne produži, niti skratí, a da to nije zabilježeno u Knjizi; to je Allahu, uistinu, lahko!" rekao: "Kome god sam odredio dug život, on će to dostići, jer sam mu Ja to odredio i dostići će ono što je u Knjizi, što sam Ja odredio, ne više. Onaj kome sam odredio da živi kratko neće dostići dugovječnost već samo ono što sam propisao u Knjizi. To su riječi Uzvišenog:

"Niti mu se život skratí, a da to nije zabilježeno u Knjizi; to je Allahu uistinu lahko!" Sve to je u Knjizi kod Njega. Ed-Dahhak veli slično. En-Nesai, tumačeći ovaj ajet, prenosi od Enes ibn Malika da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da veli: (582) 'Koga veseli da mu se poveća nafaka i produži trajanje neka obilazi rodbinu.'" Prenose ga Buharija, Muslim i Ebu-Davud. Ibn Ebi-Hatim prenosi od Ebud-Derda'a da je rekao: (583) "Spomenuli smo kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., produžavanje života pa je rekao: 'Uzvišeni Allah nikome ne odgađa smrt kada mu dođe Sudeni čas, već se produžavanje života stječe dobrim potomstvom koje robu bude darovano, pa za njega moli nakon njega, te mu stiže njihova dova za njega, i to je produžavanje života

"To je Allahu, uistinu, lahko!", tj. lahko Mu je jer posjeduje detaljno znanje o tome za sva Svoja stvorenja, Njegovo znanje obuhvata sve i ništa Mu nije skriveno.

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ
هَذَا عَذَبٌ فُرَاتٌ سَائِعٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مَلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَأْكُلُونَ
لِحَاطَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفَلَكَ فِيهِ مَوَاحِدَ
لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١١﴾

Ni dva mora nisu jednaka: jedno je slatko i prijatno - voda mu se lahko pije, a drugo je slano i gorko; vi iz svakog jedete svježe meso i vadite nakit kojim se kitite; i ti vidiš lađe kako po njemu sijeku vodu da stječete iz obilja Njegova, da biste bili zahvalni./12/

Uzvišeni skreće pažnju na Svoju veličanstvenu moć oličenu u činjenici da stvara različite stvari. Stvara dva mora: jedno je slatko i pitko, a to su rijeke,

"a drugo je slano i gorko", a to je more kojim plove velike lađe i koje je slano. Potom Uzvišeni kaže **"Vi iz svakog jedete svježe meso"**, tj. ribu, **"i vadite nakit kojim se kitite"**, kao što veli Uzvišeni:

"Iz njih se vadi biser i merdžan." (55:22) Riječi Uzvišenog:

"Da stječete iz obilja Njegova", tj. vašim trgovačkim putovanjima iz jednog kraja u drugi, **"i da biste bili zahvalni"**, da biste zahvaljivali svome Gospodaru što vam ga je potčinio da možete ići gdje želite, ništa vam nije onemogućeno; naprotiv, Uzvišeni vam je Svojom moći potčinio sve što je na nebesima i na Zemlji iz Svoje dobrote i milosti.

يُورِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ
وَيُورِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُّسَمًّى ذَلِكُمْ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾ إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا
مَا سْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ
مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾

On uvodi noć u dan i uvodi dan u noć, On je potčinio Sunce i Mjesec - svako plovi do roka određenog; to vam je, eto, Allah, Gospodar vaš, carstvo je Njegovo! A oni kojima se, pored Njega, klanjate ne posjeduju ništa. /13/ Ako im se molite, ne čuju vašu molbu, a da i čuju, ne bi vam se odazvali; na Sudnjem danu će poreći da ste ih Njemu ravnim smatrali. I niko te neće obavijestiti kao Onaj Koji zna./14/

I ovo spada u Njegovu potpunu moć i veličanstvenu snagu: potčinjavanje noći sa njenom tminom i dana sa njegovom svjetlošću, i svako od njih se dulji ili kraća u zavisnosti od godišnjeg doga.

"On je potčinio Sunce i Mjesec" i putujuće zvijezde i stajalice, sve se kreću sa određenom mjerom po utvrđenom rasporedu, što ga je zadao Moćni i Sveznajući.

"Svako plovi do roka određenog", tj. do Sudnjeg dana.

"To vam je, eto, Allah, Gospodar vaš" tj. Onaj Koji je ovo učinio je Veličanstveni Gospodar, osim Koga nema boga.

"A oni kojima se, mimo Njega, klanjate", tj. neki meleki i dobri ljudi prema čijoj slici ste načinili kipove.

"ne posjeduju ništa", oni koje prizivate, bliski meleki, evlije i dobri, ne posjeduju ništa na nebesima i Zemlji, čak ni koliko "kitmir", a to je tanki omotač na košpici hurme. Potom Uzvišeni veli:

"Ako im se molite, ne čuju vašu molbu", tj. ova božanstva koja ste prihvatili mimo Allaha ne čuju vašu molbu, jer su mrtva, a i njihovi kipovi su također predmeti bez duše

"A da i čuju, ne bi vam se odazvali", tj. ako i pretpostavimo nemoguće, pa da vas čuju, oni vam ne mogu udovoljiti, jer to ne može niko osim Uzvišenog, Jednog Allaha Koji nema druga.

"Ko je u većoj zabludi od onih koji se, umjesto Allahu, klanjaju onima koji im se do Sudnjeg dana neće odazvati i koji su prema njihovim molbama ravnodušni. Kada ljudi budu sabrani, oni će im biti neprijatelji i poreći će da su im se klanjali." (46:5-6) Riječi Uzvišenog: **"I niko te neće obavijestiti kao Onaj Koji zna"**, niko te neće obavijestiti o suštini stvari, o otkrivneim i skrivenim aspektima, i posljedicama, kao što će te obavijestiti Onak Ko je obavješten i Ko sve vidi, a to je Sam Uzvišeni Allah, jer je On, nesumljivo, najobavješteniji o svemu što se zbiva.

* يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ
بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جِهْتِهَا
لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ إِنَّمَا نُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ
بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۗ وَإِلَى اللَّهِ
الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

O ljudi, vi ste siromasi, vi trebate Allaha, a Allah je Neovisan i hvale Dostojan. /15/ Ako hoće, uklonit će vas i nova stvorenja dovesti, /16/ to Allahu nije teško. /17/ I nijedan grješnik neće grijehove drugog nositi; ako grijehovima pretovareni pozove da mu se ponesu, niko mu ih neće ponijeti, pa ni rođak. A ti ćeš opomenuti samo one koji se Gospodara svoga boje, iako ih niko ne vidi, i koji obavljaju namaz - onaj ko se očisti, očistio se za svoje dobro - a Allahu se sve vraća! /18/

Uzvišeni izvještava: **"O ljudi, vi ste siromasi, vi trebate Allaha"**, tj. On vam je potreban za svaki pokret, a On je po Svome Biću Neovisan, od vas te stoga veli:

"A Allah je Nezavisan i hvale Dostojan", tj. jedino On nema sudruga i hvale je dostojan u svemu:

"Ako hoće, uklonit će vas i nova stvorenja dovesti", tj. da hoće, On bi vas uklonio i doveo druge, a to mu nije teško, niti nemoguće. Stoga Uzvišeni veli:

"To Allahu nije teško." Riječi Uzvišenog:

"Ako grijehovima pretovareni pozove da mu se ponese", tj. ako neko opterećen teretom grijeha pozove nekoga da mu ponese barem nešto od njih ponese

"niko mu ih neće ponijeti, pa ni rođak", tj. makar to bio njegov otac, sin, brat, bračni drug ili komšija, o koje će se vješati kako bi mu ponijeli dio tereta pa će mu se reći **"Lahko je to što tražiš, ali i ja se bojim kao i ti, te nisam u stanju da ti bilo šta dam."** Tražiće od svih kojih se sjeti, a odgovor će biti isti. To je smisao riječi Uzvišenog:

"Niko mu ih neće ponijeti, pa ni rođak", slično riječima Uzvišenog:

"Na Dan kada će čovjek od brata svoga pobjeći i od majke svoje i od oca svoga, i od druge svoje, i sinova svojih - toga Dana će svaki čovjek samo o sebi brinuti." (80:34-37) Potom Uzvišeni veli:

"A ti ćeš opomenuti samo one koji se Gospodara svoga boje, iako ih niko ne vidi, i koji obavljaju namaz", tj. onim sa čim si došao opomenut će se pametni, oni koji se boje svoga Gospodara i koji rade što im on naredi.

"Onaj ko se očisti, očistio se dobro", tj. ko radi dobro, korist od toga pripada njemu. **"A Allahu se sve vraća"**, tj. Njemu je povratak i svakoga će nagraditi kako zaslužuje.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾ وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ ﴿٢١﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ وَإِن يَكَذِّبُواكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٤﴾ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٥﴾

Nisu nikako isto slijepac i onaj koji vidi, /19/ ni tmine i svjetlo, /20/ ni hladovina i vjetar vrući, /21/ i nisu nikako isti živi i mrtvi. Allah će učiniti da čuje onaj koga On hoće, a ti ne možeš one u grobovima dozvati, /22/ tvoje je samo da opominješ. /23/ Mi smo te poslali s istinom da radosne vijesti donosiš i da opominješ; a nije bilo naroda kome nije došao Onaj Koji ga je opominjao. /24/ Ako te

oni u laž utjeraju - pa, i oni prije njih su poslanike u laž utjerivali, a oni su im očigledna čuda donosili, i Listove, i Knjigu svjetilju. /25/ i Ja sam onda kažnjavao one koji nisu vjerovali, a kakva je samo bila kazna Moja!/26/

Uzvišeni veli: Kao što se ne mogu izjednačiti različite i oprečne stvari, kao slijepac i Onaj Koji vidi, tmine i svjetlost, hladovina i pripeka, isto se ne mogu jednakim smatrati živi i mrtvi. Ovo je primjer koji Allah daje vjernicima, koje poredi sa živima, i nevjernicima koje poredi sa mrtvima, te oni ne mogu biti izjednačeni. Jer vjernik vidi i po svjetlu hodi Pravim putem na oba svijeta dok ne stigne u džennete pune hladovine i izvora, a nevjernik je slijep i gluhi i hodi tminama iz kojih ne izlazi, luta u svojoj zabludi i straputici na oba svijeta sve dok ne ode u paklenu vrućinu i vodu ključalu, u sjeni dima, čađavog, u kojoj neće biti svježine ni ikakve dobrine. Riječi Uzvišenog: **"Allah će učiniti da čuje onaj koga On hoće"**, tj. uputit će ih da saslušaju dokaze i da ih prihvate i slijede.

"A ti ne možeš one u grobovima dozvati", tj. kao što mrtvi nevjernici ne mogu nakon smrti imati koristi od upute i pozivanja, tako i mušrike kojima je propisano da budu nesretnici ne možeš uputiti, niti imaš načina da to učiniš. **"Tvoje je samo da opominješ"**, tj. tvoje je da dostaviš i da opomeneš, a Allah upućuje koga hoće i u zabludi ostavlja koga hoće. **"Mi smo te poslali s istinom da radosne vijesti donosiš i da opominješ."** Tj. da obaveseljavaš vjernike, a da opominješ nevjernike. **"A nije bilo naroda kome nije došao Onaj Koji ga je opominjao."** Tj. nije bilo ni jednog ummeta a da im Allah nije slao opominjače, i od njih otklonio isprike. Riječi Uzvišenog:

"Ako te oni u laž utjeruju - i oni prije njih su poslanike u laž utjerivali, a oni su im očigledna čuda donosili", zapanjujuće mudžize, **"i Listove"**, a to su Knjige, **"i Knjigu svjetilju"**, tj. jasnu.

"I Ja sam onda kažnjavao one koji nisu vjerovali. A kakva je samo bila kazna Moja!", tj. Moja osuda njihovog ponašanja bila je velika, žestoka i rječita. A Uzvišeni Allah najbolje zna!

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَعَرَابٌ سُودٌ ﴿٢٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُمْ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٨﴾

Zar ne znaš da Allah s neba pušta vodu i da Mi pomoću nje stvaramo plodove različitih vrsta; postoje brda bijelih i crvenih staza, različitih boja, i sasvim crnih. /27/ i ljudi i životinja i stoke ima, isto tako, različitih vrsta. A Allaha se boje od robova Njegovih učeni. Allah je, doista, Silan i On prašta."/28/

Uzvišeni skreće pažnju na savršenost Svoje moći u stvaranju različitih i raznovrsnih stvari iz jedne stvari, a to je voda, koju spušta sa neba, a kojom izvodi plodove različitih boja: žute, crvene, zelene, bijele i drugih boja, različitih okusa i mirisa, kao što kaže Uzvišeni:

Pošto mrtvi ne čuju jer su im čula propala zbog smrti, također su i nevjernici, koji su izabrali nevjerovanje, ogluhli na sve dokaze i ne čuju ih koliko god da budu ponavljani. Tako Allah njihovo stanje poredi sa mrtvima, jer kao što mrtvi ne čuju, tako i nevjernici ne čuju, a da mrtvi čuju ne bi bilo ispravno porediti nevjernike sa njima. Ali pošto ih Allah poredi sa njima saznalo se da uistinu mrtvi ne čuju, a pogotovo što Allah kaže, a On Istinu govori: **"A ti ne možeš one u grobovima dozvati."**

"Na Zemlji ima predjela koji jedni s drugima granice, i bašča ima lozom zasadenih, i njiva, i palmi sa više izdanaka i samo s jednim; iako upijaju jednu te istu vodu, plod nekih činimo ukusniji od drugih. To su, doista, dokazi ljudima koji pamet imaju." (13:4)

Riječi Uzvišenog:

"A postoje i brda bijelih i crvenih staza, različitih boja", tj. i brda je takođe stvorio različitih boja. Neka od njih imaju staze, pa su neka bijela i crvena,

"i sasvim crnih". Ikrima veli: "El-Garabib" su visoka crna brda. Riječi Uzvišenog:

"I ljudi i životinja i stoke ima, isto tako, različitih vrsta", tj. životinje, ljudi i stoka su također različiti. Tako među ljudima postoje Berberi i Etiopljani, koji su krajnje crni, i Slaveni i Bizantinci, koji su krajnje bijeli, a i Arapi koji su negdje između, te Indijci koji su još tamniji. Zato Allah Uzvišeni kaže u drugom ajetu:

"I raznovrsnost jezika vaših i boja vaših; to su, zaista, pouke za one koji znaju!" (30:22) i životinje i stoka su različitih boja, čak i unutar jednog roda i iste vrste. Čak i jedna šarena životinja može imati šare različitih boja. Neka je slavjen Allah, Najbolji Stvoritelj. Riječi Uzvišenog:

"A Allaha se boje od robova njegovih - učeni", tj. istinski Ga se boje učenjaci, koji Ga poznaju, jer, što je poznavanje Veličanstvenog, Moćnog, Sveznajućeg, Opisanog svojstvima savršenstva i lijepim imenima potpunije i znanje o Njemu veće, veće je i strahopoštovanje prema Njemu. El-Hasan el-Basri kaže: "Učenjak je onaj ko se na nevideno boji

Milostivoga i priželjkuje ono na što Allah podstiče, a prezire ono što Allah prezrenim čini." Potom je proučio:

"A Allaha se boje od robova Njegovih - učeni. Allah je, doista, Silan i On prašta."

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ يَبُورَ ﴿٢٧﴾
لِيُوفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٨﴾

Oni koji Allahovu Knjigu čitaju i namaz obavljaju i od onoga čime ih Mi opskrbljujemo udjeljuju, i tajno i javno, mogu da se nadaju nagradi koja neće nestati /29/ da ih On prema onome što su radili nagradi i još im iz obilja Svoga da, jer On mnogo prašta i Blagodaran je ". /30/

Uzvišeni izvještava o vjernicima koji uče Njegovu Knjigu i rade ono što je u njoj sadržano: obavljaju namaz u propisanom vremenu, dijele od onoga čime ih je Allah opskrbio

"i tajno i javno, mogu da se nadaju nagradi koja neće nestati", tj. priželjkuju nagradu koju će neopozivo dobiti kod Uzvišenog Allaha, jer Kur'an veli onome ko se sa njim druži: **"Svaki trgovac ide za svojom trgovinom, a ti danas ideš za svakom trgovinom** (tj. baviš se nečim što je najunosnije)." Stoga Uzvišeni veli:

"Da ih On prema onome što su uradili nagradi i još im iz obilja Svoga da", tj. da im vjerno da nagradu za ono što su učinili i uveća je na način koji nisu ni slutili.

"Jer On mnogo prašta, "i Blagodaran je" za malobrojna njihova djela. Katade veli: "Mutarref, Allah mu se smilovao, kada bi proučio ovaj ajet govorio je: 'Ovo je ajet učača.'"

وَالَّذِي
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ
لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٣١﴾

A ono što ti iz Knjige objavljujemo sušta je istina, ona potvrđuje da su istinite i one prije nje. - Allah, zaista, o robovima Svojim sve zna i On sve vidi . "/31/

"A ono što ti iz Knjige", tj. Kur'ana, **"objavljujemo",** o Muhammede,

"sušta je Istina, ona potvrđuje da su istinite i one prije nje" - potvrđuje istinitost prethodnih Knjiga i to da ih je objavio Gospodar svjetova. **"Allah, zaista, o robovima Svojima sve zna i On sve vidi"**, tj. obaviješten je o njima, i vidi ko zaslužuje da ga On odlikuje nad drugima, te je stoga odlikovao vjerovjesnike i poslanike nad svim ljudima a neke od njih nad drugima, a stepen Muhammeda, s.a.v.s., uzdigao je nad njima svima, neka je na sve njih Allahov blagoslov i selam.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرِ
إِنَّ أَلَلَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٦﴾

Mi ćemo učiniti da Knjigu poslije naslijeđe oni Naši robovi koje Mi izaberemo; bit će onih koji će prema sebi nasilje učiniti, bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, bit će i onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti - za to će veliku blagodat dobiti."/32/

Uzvišeni veli:

"Mi ćemo učiniti da Knjigu poslije naslijeđe oni Naši robovi koje Mi odaberemo", tj. ovaj ummet, kome je u naslijeđe dao veliki, časni Kur'an, koji potvrđuje prethodne Knjige.

"Bit će onih koji će prema sebi nasilje učiniti," a to su oni koji izvršavaju neke dužnosti i čine neke zabranjene stvari,

"a bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti", a to su oni koji izvršavaju dužnosti, izbjegavaju zabrane, ostavljajući ponekad nešto što je pohvalno, ali i čineći nešto što je pokuđeno,

"i bit će i onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti", a to su oni koji izvršavaju dužnosti i ono što je pohvalno, a izbjegavaju ono što je zabranjeno i pokuđeno. Hafiz Ebul-Kasim et-Taberani prenosi od Usame ibn Zejda u vezi sa riječima:

"bit će onih koji će prema sebi nasilje učiniti, bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, i bit će onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti": "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: (584) 'Svi su oni pripadnici ovog ummeta.'" Imam Ahmed prenosi od Ebud-Derda'a da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: (585) 'Uzvišeni Allah veli:

"Mi ćemo učiniti da Knjigu poslije naslijeđe oni Naši robovi koje Mi izaberemo; bit će onih koji će prema sebi nasilje učiniti, bit će onih

čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, i bit će onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti". Oni koji su nadmašili ući će u Džennet bez polaganja računa, oni kod kojih je bilo podjednako lahko će položiti račun, a oni koji su se prema sebi ogrješili bit će zadržani tokom čitavog Skupa, pa će ih Allah zaodjenuti Svojom milošću i oni će reći:

"Hvaljen neka je Allah!", govorit će, 'koji je od nas tugu odstranio. Gospodar naš, zaista, mnogo prašta i blagodaran je. Koji nam je, od dobrote Svoje, vječno boravište darovao, gdje nas umor neće doticati i u kome nas klonulost neće snalaziti." Neki vele da onaj ko je prema sebi zulum učinio ne spada u ovaj ummet, a tačno je da spada. Za ovo se odlučuje i Ibn-Džerir, što očito slijedi iz ajeta i iz hadisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji jedni druge učvršćuju, a mi smo se zadovoljili navođenjem samo nekih. Ajet se, dakle, odnosi na sve tri vrste ovoga ummeta, a učenjaci ponajviše zaslužuju ovu blagodat i ovu milost:(586) "Prednost učenjaka nad onima koji samo ibadet čini je kao prednost mjeseca nad ostalim zvijezdama. Učenjaci su nasljednici poslanika, a poslanici nisu u naslijeđe ostavili dinar, niti dirhem, već znanje, pa ko ga prihvati zadobio je izobilje."

جَنَّاتٍ عِدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٧﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٨﴾ الَّذِي أَحَلَّنَا
دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَآ يَمَسُّنَا فِيهَا نُصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْغُوبُ ﴿٣٩﴾

edenske perivoje, u koje će ući, u kojima će se zlatnim narukvicama, biserom ukrašenim, kititi, a haljine će im, u njima, od svile biti. /33/ "Hvaljen neka je Allah!", govoriće, "koji je od nas tugu odstranio. Gospodar naš, zaista, mnogo prašta i blagodaran je, /34/ Koji nam je, od dobrote Svoje, vječno boravište darovao, gdje nas umor neće doticati i u kome nas klonulost neće snalaziti."/35/

Uzvišeni izvještava da će oni Njegovi odabrani robovi koji su dobili u naslijeđe Knjigu koju je objavio Gospodar svjetova na Sudnjem danu za boravište imati edenske vrtove u koje će ući na Dan kada dođu pred Allaha **"u kojima će se zlatnim narukvicama, biserom ukrašenim, kititi"**, kao što stoji u sahih-hadis, a prenosi se od Ebu-Hurejra da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (587) "Nakit će kod vjernika dosezati dokle doseže abdest." **"A haljine će im, u njima, od svile biti"**, stoga im je ona bila zabranjena na dunjaluku, pa ju im je Uzvišeni Allah dozvolio na ahiretu. U sahih-hadis, stoji da je

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (588) "Ko obuče svilu na dunjaluku, neće je obući na ahiretu." Et-Taberani prenosi od Ibn Umera da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: (589) 'Pristalicama 'La ilahe illallah' neće biti neugodno i neobično prilikom smrti, otrešaju prašinu sa lica i govore: niti u kaburu, niti prilikom proživljavanja. Kao da ih vidim kako prilikom najave Sudnjeg dana otrešaju prašinu sa lica i govore :

'Hvaljen neka je Allah Koji je od nas tugu odstranio, - Gospodar naš, zaista, mnogo prašta i blagodaran je.' Ibn-Abbas i drugi vele: "Oprostio im je mnoge grijeha, a uzvratilo im je na malo dobrih djela. **"Koji nam je, od dobrote Svoje, vječno boravište darovao"**. Oni govore: "On nam je dao ovaj položaj iz svoje dobrote i milosti, naša djela nisu bila ravna ovome." Isto se potvrđuje u sahih-hadisima da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (590) "Nikoga od vas njegova djela neće uvesti u Džennet". Rekli su: "Zar ni tebe, Allahov Poslanice?" On rekao je: "Ni mene, izuzev ako me Allah obaspe Svojom milošću i dobrotom."

"Gdje nas umor neće doticati i u kome nas klonulost neće snalaziti", tj. u njemu nas neće snalaziti umor, ni našeg tijela, ni naše duše, koje će biti u trajnom smiraju

"Jedite i pijte radosni, za ono što ste u danima minulim zaradili!" (69:24)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَنُؤُوا وَلَا يَخَفُفَ عَنْهُمْ مِّنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴿٦٩﴾ وَهُمْ يَصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوْ لَمْ نُغَمَّرْكُم مَّا يَنْذَرُكُمْ فِيهِ مَن تَذَكَّرْ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٧٠﴾

A nevjernike čeka Vatra džehenemska, oni neće biti na smrt osuđeni i neće umrijeti, i neće im se patnja u njemu ublažiti - eto, tako ćemo svakog nevjernika kazniti, /36/ oni će u njemu jaukati: "Gospodaru naš, izbavi nas, činit ćemo dobra djela, drukčija od onih koja smo činili!" "A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi Onaj Koji je trebalo da razmisli imao vremena da razmisli, a bio vam je došao i onaj koji opominje? Zato iskusite patnju, nevjernicima nema pomoći!" /37/

Nakon što Uzvišeni spominje stanje sretnika, objašnjava šta je sa nesretnicima, pa kaže:

"A nevjernike čeka Vatra džehenemska, oni neće biti na smrt osuđeni!" "Pa u njoj neće ni umrijeti, ni živjeti" (88:13) U Muslimovom "Sahihu" stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (591) "Žitelji Vatre neće u njoj umrijeti, niti će živjeti." U takvom stanju svoju smrt bi vidjeli kao izbjavljanje, ali nema načina za to. Potom Uzvišeni veli: **"Eto, tako ćemo svakog nevjernika kazniti"**, tj. ovo je

kazna svakome ko ne bude vjerovao u Gospodara i ko bude nijekao Istinu. Riječi Uzvišenog:

"Oni će u njemu jaukati", tj. dozivaće i moliti Uzvišenog Allaha:

"Gospodaru naš, izbavi nas, činit ćemo dobra djela, drukčija od onih koja smo činili", tj. tražit će povratak na dunjaluk kako bi radili drukčije nego prvi put. Uzvišeni Gospodar zna da bi oni, kada bi ih vratio na dunjaluk, ponovo činili ono što im je zabranjivano i da su oni lažovi, te im zato ne udovoljava.

"Zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi Onaj Koji je trebao da razmisli imao vremena da razmisli, a bio vam je došao i Onaj Koji opominje", zar niste na dunjaluku živjeli dovoljno dugo da se, ako ste bili oni kojima Istina koristi, okoristite time za života? Komentatori se razilaze u pogledu starosti koja se ovdje podrazumijeva, pa je rečeno da je to 17 godina, 20 godina, 40 godina i 60 godina. Ispravno je da je to 60 godina. Buharija prenosi u "Kitabur-rikaku" u svome "Sahihu" od Ebu-Hurejra da je rekao: Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: (592) 'Uzvišeni Allah oduzeo je ispriku čovjeku koga poživi dok ne doživi 60 godina.'" Prenosi ga i Ahmed, En-Nesai i El-Bezzar. Pošto je ovo starosna dob kojom Uzvišeni Allah oduzima ispriku Svojim robovima, ona je pretežita u životnim dobima pripadnika ovog ummeta, kao što stoji u hadisu. Naime, El-Hasan ibn Urfe prenosi od Ebu-Hurejra da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: (693) 'Starosna dob mog ummeta je između 60-70, a najmanje njih to doživi.'" Ovako ga prenose Et-Tirmizij i Ibn-Madže od El-Hasan ibn Urfe, i Ebu-Bekr ibn Ebid-Dunja drugim nizom. Riječi Uzvišenog: **"A bio vam je došao i Onaj Koji opominje."** Ibn-Abbas i drugi prenose: "Misli se na sjedoću." Es-Suddi i Abdurahman ibn Zejd ibn Eslem vele: "Misli se na Allahovog Poslanika, s.s.v.s." Ibn Zejd je proučio: **"Ovo je opomena kao i prijašnje opomene."** (53:56) Ovo je ispravno. Katade veli: "Allah kao dokaze protiv njih uzima njihov život i poslanike." Ovo je odabrao i Ibn-Džerir I to je najočitiije mišljenje. "Oni će dozivati:

"O, Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!", a On će reći: 'Vi ćete tu vječno ostati!' Mi vam Istinu šaljemo ali većini vam je Istina odvratna!" (43:77,78) tj. objasnili smo vam Istinu jezikom Poslanika, ali ste je vi odbili i suprostavili joj se.

Riječi Uzvišenog: **"Zato iskusite patnju, nevjernicima nema pomoći"**, tj. kušajte kaznu u Vatri kao "nagradu" za vaše protivljenje poslanicima za vrijeme vašeg života. Danas nemate pomagača koji bi vas izbavio iz kazne i okova u kojima ste.

إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾
هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ
الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ
إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

Allah sigurno zna tajne nebesa i Zemlje; On dobro zna svačije misli. /38/ On čini da se smjenjujete na Zemlji; ko ne bude vjerovao, nevjerovanje njegovo je na njegovu štetu; nevjernicima će njihovo nevjerovanje kod Gospodara njihova samo povećati odvratnost, i nevjernicima će njihovo nevjerovanje povećati propast. /39/

Uzvišeni izvještava da On zna skrivne tajne nebesa i Zemlje i ono što je skriveno u svačijoj nutрини. Svakoga će nagraditi prema njegovim djelima. Potom Uzvišeni veli:

"On čini da se smjenjujete na Zemlji", tj. narod zamjenjuje druge, prije njih

"On čini da se smenjujete na Zemlji; ko ne bude vjerovao, nevjerovanje njegovo je na njegovu štetu", tj. zlokobne posljedice njega čekaju.

"Nevjernicima će njihovo nevjerovanje kod Gospodara njihova samo povećati odvratnost." Što su ustrajni u svome nevjerovanju, Uzvišeni Allah ih više mrzi, nasuprot vjernicima, koji što duže žive, čine sve više dobrih djela, njihovi stepeni u Džennetu se uzdižu, nagrada im se povećava, a njihov Stvoritelj, Gospodar svjetova, sve više ih voli.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَ الَّذِينَ نَدَّعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ
عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْهُ بَلْ إِنِّي بِغِيَابِ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِغْوَاكُمُ اللَّهُ * إِنَّ اللَّهَ
يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِن زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ
أَحَدٍ مِّنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ جَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٠﴾

Reci: "Kazite vi meni koji su dio Zemlje stvorila božanstva vaša kojima se, umjesto Allahu, klanjate, i recite mi imaju li oni u stvaranju nebesa ikakva udjela, ili smo mnogobošcima Mi dali Knjigu, pa imaju u njoj dokaz za to? Nijedno, već nevjernici jedni druge obmanjuju. /40/ Allah brani da se ravnoteža nebesa i Zemlje poremeti. A da se poremete, niko ih drugi osim Njega ne bi

zadržao; On je, zaista, Blag i prašta grijehе. /41/

"Kazite vi meni koji su dio zemlje stvorila božanstva vaša kojima se, umjesto Allahu, klanjate", tj. kipovi i kumiri,

"i recite mi imaju li oni u stvaranju nebesa ikakva udjela", ovo je izazov Allaha onima koji obožavaju nešto mimo Njega i način da im pokaže njihovu nemoć i to da je On tvorac nebesa, Zemlje i svega drugoga, a šta su to stvorili oni mimo Njega da bi bili obožavani! Njega obožavaju, ne posjeduju ništa, a kako bi i posjedovali kad su oni posjed i vlasništvo Uzvišenog Allaha.

"Ili smo mnogobošcima Mi dali Knjigu pa imaju u njoj dokaz za to!?" tj. ili smo im objavili Knjigu koja sadržava širk i nevjerovanje o kojima govore. Odgovor je da nije tako.

"Nijedno, već nevjernici jedni druge obmanjuju", tj. u tome slijede svoje prohtjeve, obmane, stranputicu i laži. Potom Uzvišeni izvještava o Svojoj velikoj moći zahvaljujući kojoj opstojе nebesa i Zemlja, Njegovom naredbom, i tome da ih čuva

"Allah brani da se ravnoteža nebesa i zemlje poremeti", tj. da se pomaknu sa svoga mjesta

"I jedan od dokaza Njegovih je i to što nebo i Zemlja postoje voljom Njegovom." (30:25)

"A da se poremete, niko ih drugi osim Njega ne bi zadržao" (30:25), tj. niko osim Njega nije u stanju da ih održava, a On je uz to i Blag i oprašta, tj. vidi Svoje robove kako ne vjeruju u Njega i griješe prema Njemu, ali ih zbog Svoje blagosti ostavlja, čeka, odgađa i ne žuri i oprašta im grijehе

"On je, zaista, Blag i prašta grijehе".

وَأَقْسِمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ
لَئِن جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا
زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾ اسْتَبْكِرَافِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ
الْمَكْرَ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٢﴾

Oni su se zaklinjali Allahom, najtežom zakletvom, da će se, bolje nego bilo koji narod, držati Pravog puta - samo ako im dođe onaj koji će ih opominjati. I kad im je došao onaj koji opominje, njegov dolazak im je samo povećao otuđenje: /42/ oholost na Zemlji i ružno spletkarjanje - a spletkе će pogoditi upravo one koji se njima služe. Zar oni mogu očekivati nešto drugo već ono što je zadesilo narode drevne? U Allahovim zakonima ti nikad nećeš naći promjene, u Allahovim zakonima ti nećeš naći odstupanja. /43/

Uzvišeni obavještava o Kurejšima i Arapima koji su se zaklinjali Allahom, najtežom zakletvom, prije slanja Poslanika da će, ako im dođe opominjač, biti upućeniji nego bilo koji drugi narod, kao što Uzvišeni kaže :

"A oni su sigurno govorili: 'Da smo mi Knjigu imali kao što su je imali narodi prijašnji, sigurno bismo bili Allahovi robovi iskreni!', ali u Kur'an ne htjedoše da povjeruju, i znat će oni! (37:167-170) Uzvišeni veli: **"I kad im je došao onaj koji opominje"**, a to je Muhammed, koji im je došao sa objavom

"njegov dolazak im je samo povećao otuđenje", tj. njihovo već postojeće nevjerovanje se samo povećalo. Potom to objašnjava riječima: **"Oholost na Zemlji"**, zbog koje nisu slijedili Allahove ajete,

"i ružno spletkarenje", tj. spletkarali su među ljudima kako bi ih odvratili od Allahovog puta.

"A spletke će pogoditi upravo one koji se njima služe", tj. loše posljedice tih postupaka vratit će se njima samima, ne drugima. Riječi Uzvišenog:

"Zar oni mogu očekivati nešto drugo već ono što je zadesilo narode drevne?" tj. Allahovu kaznu zbog utjerivanja u laž poslanika i suprostavljanja njihovim naredbama. **"U Allahovim zakonima ti nikad nećeš naći promjene"**, tj. oni se ne mijenjaju već se primjenjuju na svakog ko utjeruje u laž.

" U Allahovim zakonima ti nećeš naći odstupanja." Tj.

"A kad Allah hoće da jedan narod kazni, niko to ne može spriječiti." (13:11)

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكَلُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا
كَانَ لِلَّهِ لِیُخْرِجَهُمْ مِّنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾
وَلَوْ يَؤُودُ أَخَذَ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظُهُرِهِمْ دَابَّةً وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

Zašto oni ne putuju po svijetu da vide kako su završili oni prije njih, koji su bili jači od njih? - Allahu ne može ništa umaći ni na nebesima ni na Zemlji; On uistinu sve zna i sve može. /44/ Da Allah kažnjava ljude prema onom što zasluže, ništa život na površini Zemljinoj ne bi ostavio; ali, On ih ostavlja do roka određenog i kad im rok dođe - pa, Allah dobro zna robove Svoje." /45/

Uzvišeni veli: Reci, o Muhammede, onima koji ne vjeruju u tebe i tvoje poslanstvo: Putujte po Zemlji i gledajte kakve su bile posljedice po one koji su utjerali u laž poslanike, kako ih je Allah uništio, pa su im opustjela staništa, i oduzete su im sve blagodati i

pored njihove mnogobrojnosti i opremljivosti, što im sve zajedno nije koristilo, niti im je imalo odvratilo Allahovu kaznu.

" On, uistinu, sve zna i sve može", zna sve o Svojim stvorenjima i Moćan je nad svima. Potom kaže Uzvišeni:

"Da Allah kažnjava ljude prema onome što zasluže, ništa živo na površini Zemljinoj ne bi ostavio", tj. kada bi ih kažnjavao za sve grijeh, uništio bi žitelje Zemlje i sve životinje i posjede koje imaju. Seid ibn Džubejr i Es-Suddi o riječima Uzvišenog:

"Ništa živo na površini zemljinoj ne bi ostavio" vele: "Ne bi im slao kišu, pa bi sve živo pomrlo."

"Ali, On ih ostavlja do roka određenog." Ali On ih ostavlja do Sudnjeg dana, pa će ih tada pozvati na polaganje računa i nagraditi ili kazniti svakoga kako zaslužuje. Stoga Uzvišeni veli:

"pa kada im rok dođe - pa Allah dobro zna robove Svoje", tj. dat će svakome što mu pripada.

Završetak sažetka tumačenja poglavlja "Fatir".

Allahu neka je hvala, On je Taj Koji upućuje na dobro i na Njega se oslanjamo!